

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83854,Belzecki-Stanislaw.html>
2021-12-09, 12:25

Bełzecki Stanisław

BEŁZECKI Stanisław (1856, Pińkówka, Podole – 16 II 1932, Warszawa), inżynier komunikacji, statyk. Syn Ignacego, ziemianina, i Emilii z Bylewskich.

Po ukończeniu gimnazjum w stronach rodzinnych, studiował w Inst. Inżynierów Komunikacji w Petersburgu; dyplom uzyskał w 1884. Następnie pracował w dziale mostów zarządu Kolei Petersbursko-Warszawskiej, uczestnicząc m.in. w budowie mostu przez Łosośnię k. Grodna. Od 1888 był zatrudniony w zarządzie głównym Tow. Kolei Władykaukaskiej w Petersburgu, od 1891 jako naczelnik wydziału technicznego w zarządzie budowy nowych linii. Zaprojektował wówczas stalowe mosty kratowe przez Don (w Rostowie) oraz rzeki Terek i Samur, wiadukt przez dolinę Suchoj Łog na linii kolejowej Moskwa–Kazań–Jekaterynburg (ob. Świerdłowski) oraz typowe kratowe przęsło mostowe o rozpiętości 31,95 m dla budowanej wówczas linii Warszawa–Kalisz. Niezależnie, od 1895 prowadził w Katedrze Budowy Mostów i Wieżb Dachowych Inst. Inżynierów Komunikacji ćwiczenia dla studentów.

Od 1904 poświęcił się całkowicie pracy naukowej, pozostając w zarządzie Tow. Kolei Władykaukaskiej jako ceniony konsultant, często delegowany za granicę, co B. wykorzystywał dla pogłębiania wiedzy, zwłaszcza w zakresie ogromnie przydatnej w rozwiązywaniu niektórych problemów inżynierskich matematyki wyższej (m.in. u H. Poincarégo w Paryżu). Opanował ją znakomicie, posługiwał się nawet funkcjami eliptycznymi, znanymi wówczas tylko nielicznym matematykom. W 1905 B. uzyskał stopień adiunkta, 1907–21 był profesorem i kierownikiem Katedry Statyki Budowli w Inst. Politechnicznym w Petersburgu. Zajmował się głównie teorią sprężystości oraz projektowaniem i obliczaniem mostów oraz przepustów sklepionych. W okresie rosyjskim opublikował po rosyjsku i francusku około 20 prac. Za pierwszą, *Teoria*

sklepień (1898) uzyskał nagrodę specjalną. Praca B. na temat racjonalnego kształtowania pełnych sprężystych sklepień w kolejowych mostach i przepustach (1905) uchodzi za najlepiej opracowaną naukowo w dziedzinie teorii sklepień. Wskazał w niej możliwość wykorzystania krzywej koszowej jako osi sklepienia. W tymże roku B. opublikował pracę *Typy kamiennych przepustów pod nasypami*, w której podał sposób budowy krzywej koszowej, a oś sklepienia przyjął jako eliptyczną o dłuższej osi pionowej. Przepusty tego typu zostały wprowadzone w Polsce w okresie międzywojennym i są zwane przepustami Bełzeckiego. B. jako pierwszy wskazał sposób poprawy rozkładu naprężeń przez przesunięcie osi sklepienia względem krzywej sznurowej obciążenia stałego. Z zakresu teorii sprężystości opublikował na łamach „Bulletin de l'Académie des Sciences de Russie” *Démonstration d'existences des limites d'élasticité et celles des resistances de pîedes courbes* (St. Petersburg 1919). Wydawał też skrypty swych wykładów z teorii sprężystości, mechaniki budowli, wytrzymałości materiałów, statyki ciał sypkich i ścian podporowych. Nadto, 1913–17 jako pierwszy zajmował się dogłębnie zagadnieniem stateczności pojazdu kolejowego w ruchu, uznając jej zachowanie za niezbędny (ważniejszy od kwestii naprężeń) warunek bezpieczeństwa ruchu. W XII 1921 B. podjął, po powrocie do kraju, wykłady na PW, 22 I 1922 został mianowany profesorem zwyczajnym i kierownikiem specjalnie dla niego utworzonej Katedry Wyższych Zagadnień Nauk Inżynierskich. Wykładał w niej m.in. teorię ośrodków ciągłych, teorię funkcji harmoniczných oraz zagadnienia Dirichleta, Neumanna, St. Venanta-Klebscha, Boussinesqa-Ceruttiego, Hertza, braci Cosserat. W 1925–30 opublikował 6 prac po polsku i francusku w lwowskim „Czasopiśmie Technicznym” oraz „Annales de l'Académie des Sciences Techniques à Varsovie”, m.in. *Równowaga sił sprężystości w belce pryzmatycznej* (1929), *Kilka uwag dotyczących teorii prętów krzywých* (1930). Ostatnie z nich pisał złożony ciężką chorobą.

B. od 1923 był członkiem ANT w Warszawie, a od 1930 TNW.

Chwaściński); Śródka.

J. Jankowski: *Mosty w Polsce i mostowcy polscy*, Wrocław 1973; *Leningradskij Institut Inżynierov Źeleznodorożnego Transporta, 1809–1959*, Moskwa 1960; *Politechnika Warszawska 1915–1925*, Warszawa 1925; F. Szelański: *Życiorys Stanisława Bełzeckiego*, Warszawa 1959 (maszynopis); „Kurier Warszawski” 1932, nr 48; „Przegląd Techniczny” 1932, s. 104.

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)